

Antopäivä
17.10.2002

Nro
SM-2002-1731/Ri-1

Voimassaoloaika
18.10.2002 – 17.10.2007

Säädösperusta
Laki poliisin hallinnosta 4 §
Laki sakon täytäntöönpanosta 42 §
Valtioneuvoston asetus sakon täytäntöönpanosta

Kumotaan
SM:n määräys 15/98/11.1.1999

Kohderyhmä
Poliisi

SAKKORANGAISTUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO: MENETETYKSI TUOMITTU OMAISUUS

Sisäasiainministeriö antaa sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) ja valtioneuvoston asetuksen sakon täytäntöönpanosta (789/2002) sekä ampuma-aselain (1/1998) 119 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella seuraavan määräyksen valtiolle menetetyksi tuomittu omaisuuden ottamisesta valtion käyttöön, hävittämisestä tai myymisestä koskien täytäntöönpanotoimen edellytyksiä ja menettelytapoja, siltä osin kuin laissa ei toisin säädetä.

1. Yleistä

Laki ja asetus sakon täytäntöönpanosta on uudistettu ja ne ovat tulleet voimaan 1.10.2002 alkaen. Lailla pyritään yksinkertaistamaan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa. Lain voimaantulohetkellä poliisin hallussa olevaan omaisuuteen sovelletaan uutta lakia. Vastaavasti mainittuna ajankohtana ulosottoviranomaisen hallussa olevan omaisuuden täytäntöönpanon suorittaa ulosottoviranomainen loppuun.

Rikoslain 10 luvun 7 §:ssä mainittu ”ehdollinen menettämisseuraamus” toteutetaan edelleen ulosottomiehen toimesta.

Kun valtiolle tuomittu saatava on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, on omaisuus otettava valtion käyttöön, myytävä tai hävitettävä. Mikäli arvioidaan, että myytävästä omaisuudesta saatava rahamäärä tulisi olemaan pienempi kuin sen myynnistä aiheutuvat kustannukset olisivat, ei erilliseen myyntitapahtumaan tule ryhtyä. Tällöin omaisuus tulee hävittää. Myytävän valtiolle otetun omaisuuden osalta noudatetaan soveltuvin osin löytötavarasta säädettyä menettelytapaa.

2. Menettely

2.1. Yleistä

Käräjäoikeus lähettää tuomiosta ratkaisuilmoituksen Oikeusrekisterikeskukselle, joka hakee menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa asiaa hoitavalta poliisiyksiköltä täytäntöönpanokirjalla, jossa on yksilöidyt tiedot asiasta ja joiden perusteella asia löytyy poliisin tietojärjestelmän tutkinta- ja virka-apujärjestelmästä (Riki).

Rikiin kirjataan takavarikon omaisuusluetteloon Oikeusrekisterikeskuksen ilmoittama tuomioistuimen päätös ja suoritettu toimenpide. Tarvittaessa toimenpidettä voidaan kuvata selväkielisenä mainitussa kohdassa.

Toimenpide täytäntöönpanosta tai sen esteestä on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle, osoite Oikeusrekisterikeskus, PL 157, 13101 Hämeenlinna, asetuksen 25 §:n mukaisesti palauttamalla täytäntöönpanokirja, johon on tehty täytäntöönpanosta merkinnät, ja kopio omaisuusluettelosta. Täytäntöönpanokirjasta tulee ottaa kopio myöhempää käyttöä varten.

Oikeusrekisterikeskus välittää poliisille myös takavarikon peruutusilmoituksen, minkä perusteella takavarikko peruutetaan. Peruutuksesta ei tarvitse ilmoittaa Oikeusrekisterikeskukselle.

Poliisin valtakunnallisten yksiköiden ja kihlakuntien poliisilaitosten tulee ilmoittaa Oikeusrekisterikeskukselle täytäntöönpanoasioita hoitavan henkilön puhelinnumero ja nimi. Oikeusrekisterikeskuksen ulosotto- ja muuntotiimi hoitaa menettämisseuraamusasioita puh. 03 6223780.

Omaisuuksien arvioimismenettely, koskien lain 43 §:ssä mainittua tilannetta, suoritetaan asetuksen 21 §:n mukaisesti. Tällöin tulee asettaa arvioinnista vastaava pakkokeinolain 4 luvun 5 §:ssä takavarikosta päättävä pidättämiseen oikeutettu virkamies tehtävään. Hän voi käyttää tarvittaessa apunaan asiantuntijaa.

Lain 39 §:ssä tarkoitettu kiireellisestä toimenpiteestä voidaan määrätä, vaikka menettämisseuraamusta koskeva ratkaisu ei olekaan lainvoimainen.

Kun omaisuuteen kohdistetaan toimenpiteitä lain 39 ja 43 §:n perusteella, tulee hinta-arvio perustella, eli miten on päädytty arvioinnissa tiettyyn euromäärään. Muutoin omaisuuden arvioiminen tapahtuu nykyisen käytännön mukaisesti silloin kun omaisuus otetaan takavarikkoon.

2.2. Omaisuuden ottaminen valtion haltuun

Omaisuus on katsottava otetuksi valtion haltuun kun poliisin yksikkö on tehnyt siitä päätöksen ja haltuunotosta on tehty lain 38 §:n mukainen haltuunotto- ja myyntikirja. Valtiolle tuomitun omaisuuden hävittämisestä, myymisestä tai käyttöönnotosta päättää pakkokeinolain 4 luvun 5 §:ssä taka-

varikosta päättävä pidättämiseen oikeutettu virkamies poliisiyksikön antamien ohjeiden perusteella.

2.3. Menetetyksi tuomitun omaisuuden täytäntöönpanotoimen nopeus, taloudellisuus, omaisuuden käyttöönottoa koskeva harkinta, myynti ja käsittelystä aiheutuvat kustannukset

Täytäntöönpanotoimi on tehtävä viivytyksettä ja omaisuuden laatu, määrä sekä muut erityisominaisuudet huomioon ottaen valtiolle edullisimmalla tavalla. Otettaessa esineitä valtion käyttöön tulee ottaa huomioon esineen käyttötarve ja käyttämisestä aiheutuvat kustannukset sekä esineiden yhteensopivuus jo käytössä olevien järjestelmien kanssa. Omaisuuden myynti toteutetaan pääsääntöisesti löytötavarahuutokaupan yhteydessä. Kustannuksista vastaa se yksikkö, joka toimenpiteen suorittaa. Jos omaisuuden hävittäminen aiheuttaa huomattavia kustannuksia voidaan niiden jakamisesta neuvotella Oikeusrekisterikeskuksen kanssa.

2.4. Vastaanottajalle annettava selvitys

Toimitettaessa omaisuutta Poliisin tekniikkakeskukselle tai keskusrikospoliisille on samalla annettava jäljennös siitä lainvoimaista tuomioistuinten päätöksestä, jolla esine tai aine on tuomittu valtiolle menetetyksi. Niille on annettava myös muu poliisin hallussa oleva esineen tai omaisuuden yksilöintiä varten tarpeellinen selvitys ja ilmoitettava omaisuuden arvo. Kun omaisuus myydään on ostajalle annettava vastaava selvitys.

2.5. Lääninhallituksen tehtävät

Sisäasiainministeriö oikeuttaa lääninhallitukset antamaan määräyksen valtiolle menetetyksi tuomitun omaisuuden täytäntöönpanotoimesta.

3. Erinäisiä määräyksiä

3.1. Ajoneuvot ja radiolaitteet

Valtiolle tuomitut ajoneuvolainsäädännön tarkoittamat ajoneuvot ja radiolain (1015/2001) 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut radiolaitteet on viipymättä toimitettava Poliisin tekniikkakeskukselle. Mikäli ajoneuvon arvo on pienempi kuin kuljettamisesta aiheutuvat kustannukset, saadaan se poliisilaitoksen päätöksellä hävittää tai myydä julkisella huutokaupalla.

Poliisin tekniikkakeskus tekee sinne toimitetun ajoneuvon ja radiolaitteen osalta esityksen sisäasiainministeriön poliisiosastolle niiden käyttöönottamisesta, hävittämisestä tai myynnistä. Poliisiosasto tekee pää-

töksen toimenpiteestä ja oikeuttaa tekniikkakeskuksen panemaan sen täytäntöön.

3.2. Huumausaineet ja lääkkeet

Valtiolle menetetyksi tuomitut, takavarikoidut huumausainelain (1289/1993) 2 §:ssä tarkoitetut huumausaineet ja lääkelain (395/1987) 3–5 §:ssä tarkoitetut lääkkeet, lääkeaineet ja lääkevalmisteet on huumausainelain 10 §:n mukaan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen todistettavasti hävitettävä tai hävityttävä. Mainitut aineet tulee toimittaa keskusrikospoliisille hävittämistä varten kerran kuukaudessa. Omaisuuden mukaan on liitettävä hävittämispyyntö käyttäen PATJA-järjestelmän TEK-osioita ja jäljennös siitä lainvoimaisen tuomioistuimen päätöksestä, jolla aine on tuomittu valtiolle menetetyksi. Keskusrikospoliisi hävityttää aineet ongelmajätteitä käsittelevällä laitoksella ja sen tulee valvoa, että aineet hävitetään. Hävittämisestä on laadittava pöytäkirja. Huumausaine tai osa siitä on kuitenkin säilytettävä niin kauan kuin sitä mahdollisesti tarvitaan oikeudenkäynnissä todisteena.

Takavarikosta vastaavan poliisiyksikön ja keskusrikospoliisin on valvottava, että huumausaineet ja lääkkeet eivät kuljetuksen aikana katoa.

Keskusrikospoliisi voi luovuttaa huumaus- ja lääkeaineita poliisikoiralaitokselle, tullilaitokselle, rajavartiolaitokselle ja puolustusvoimille huumekoirakoulutukseen, kihlakuntien poliisilaitoksille koulutuskäyttöön ja ulkomaisille rikoslaboratorioille tutkimustarkoitukseen. Aineita on opeuksessa käsiteltävä ja säilytettävä siten etteivät ne katoa. Kihlakuntien poliisilaitosten ja poliisikoiralaitoksen on pidettävä kirjaa käytössään olevista huumaus- ja lääkeaineista sekä ilmoitettava kirjanpitoa vuosittain keskusrikospoliisille tältä osin.

3.3. Ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksot

Ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksot on toimitettava poliisin tekniikkakeskukselle (ampuma-asetus 63 §). Arvoltaan vähäinen aseiden osa, kaasusumutin sekä vähäinen määrä patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia saadaan kuitenkin päällystään kuuluvan poliisimiehen määräyksellä hävittää turvallisella tavalla.

Arvoltaan vähäisellä aseiden osalla tarkoitetaan ampuma-aselain 3 §:n 1 momentissa mainittuja aseiden osia, joilla ei voida katsoa olevan muuta arvoa kuin lähinnä romuarvo. Vähäisellä määrällä patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia tarkoitetaan lukumäärältään noin 10 kappaletta. Sisäasiainministeriö suosittaa kuitenkin, että kaikki aseiden osat sekä erityisen vaaralliset patruunat toimitettaisiin Poliisin tekniikkakeskukselle.

Poliisin tekniikkakeskuksen tulee ensisijaisesti luovuttaa sille tulleet tässä kohdassa mainitut esineet keskusrikospoliisille, mikäli se ei tarvitse niitä omaan käyttöönsä. Toissijaisesti esineet tulee luovuttaa muulle val-

tion viranomaiselle. Mikäli esineitä ei tarvita valtion viranomaisten tarpeisiin, voidaan ne erityisestä syystä luovuttaa museossa tai kokoelmassa pitämistä varten yksittäisten tarjousten perusteella. Luovutuksensaajan tulee tällöin olla ampuma-asetlain 57 §:ssä tarkoitettu hyväksytty asekeräilijä. Muulle kuin valtion viranomaisasemassa olevalle museolle Poliisin tekniikkakeskus voi luovuttaa esineen myös ilman yksittäistä tarjousta. Luovutuksen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten tulee tapahtua ehdoin, että esinettä ei saa luovuttaa edelleen ilman Poliisin tekniikkakeskuksen hyväksyntää. Poliisin tekniikkakeskus voi hyväksyä edelleenluovutuksen ainoastaan valtion viranomaiselle tai hyväksytylle asekeräilijälle. Sellaisia ampuma-aseita, joita on käytetty vakavien rikosten tekemiseen, ei tule luovuttaa muille kuin valtion viranomaisille. Päätöksen luovutuksesta ja edelleenluovutuksesta tekee Poliisin tekniikkakeskuksen johtaja sisäasiainministeriön asettaman ns. aseromutyöryhmän esityksestä.

Poliisin tekniikkakeskuksen johtajan tulee ilmoittaa sisäasiainministeriölle kalenterivuosittain Poliisin tekniikkakeskuksen haltuun tulleiden ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten lukumäärä.

Lisäksi tulee ilmoittaa kalenterivuoden aikana yksityisille luovutettujen tai myytyjen edellä mainittujen esineiden lukumäärä, tyyppi ja mahdollinen toimintatapa sekä luovutuksensaaja.

Poliisin tekniikkakeskuksen kanssa on erikseen sovittava ennen kuin sille toimitetaan räjähdysaineita. Sotilasräjähdysaineiden hävittämisestä on erikseen sovittu puolustuslaitoksen kanssa.

Poliisijohtajan sijainen
Poliisiylitarkastaja Eero Laine

Ylikomisario Mikko Lampikoski